

Pohled zvenku

(Wolfgang Mastnak, Mnichov, Salzburg)

Vzpomínka na začátek mé spolupráce s Letní školou v Rychnově nad Kněžnou není dnes již tak docela jasná. Byl jsem tehdy v osobní zlomové náladě. Řada věcí v mém životě začínala znovu. Vzpomínám si, že to byl tehdy docent Drábek, kdo mne pozval na kongresu Prešovské univerzity do Rychnova. Nic netuše jsem přijal pozvání, a do jaké Mekky hudební pedagogiky jsem se měl dostat?

Bylo to asi před 16 nebo 17 lety, tedy nedlouho po revoluci: jen zřídka kdy jsem zažil tak nadšenou náladu v oblasti moderní hudební pedagogiky, jaká byla tam. Nadšená nálada, plná euforie, vizí, aniž by bylo možno zapomenout na vlastní kořeny, aniž byste se snadno zbavili tradičních dobrých vlastností dosud praktikované pedagogiky: ve zcela fascinující rovnováze vědy a praxe, tradice a inovace, česko-moravské identity a nadnárodního vědomí. A byl tam vynikající duchovní otec, který vytvářel tuto na budoucnost orientovanou energii: profesor Jaroslav Herden.

Herden: již v letech, ale duchem mladší než mnozí třicátníci, se zkušenostmi, které se tyčily nad věky, režimy a pedagogická paradigmata. Oči mu sršely vtipem. A jakmile jeho hlas zvažněl, všichni v seminární místnosti nebo tanečním sále ztichli. Bylo to, jako by promluvil Komenský nebo by se Platon chtěl podělit o své vědění. Ještě nikdy jsem se na mezinárodní scéně nesetkal s vědcem, který by v sobě tak výrazně spojoval lidské dobro, humor kabaretisty, moudrost filozofa a hluboké odborné znalosti.

Ve spolupráci s profesorem Herdenem jsem tak velmi rychle našel své místo v interdisciplinárním dění v Rychnově: na rozhraní mezi hudební terapií a hudební pedagogikou, improvizací hudebního divadla a hudebního psychodramatu, práce s hudebním tělesem (Sound Work). Mohl jsem tak předávat a od účastníků se učit, profitoval jsem sám z účastí na workshopech, velmi zblízka jsem poznával česko-moravskou lidovou hudbu a český hudební cit: bylo to prostě Eldorado.

Pro mne byl tento pravidelný letní kurs, určený pro učitele hudby, také ostrovem četných setkání na různých úrovních: setkání ovlivňujících hudebně pedagogické předávání a inspirující k didaktickému rozvoji. Setkání, na kterých probíhaly také diskuze na metaúrovni o podstatě hudebního vzdělávání ve spojitosti se společností a kulturou. Setkání, na kterých vznikala přátelství. Tak tomu bylo i s Jiřím Holubcem a Janem Prchalem, dvojicí, představující garanta, v evropském kontextu tak křehkého, propojení školní a universitní hudební pedagogiky, jedinečného spojení teorie a praxe. Rychnov byl mimořádným životním zdrojem hudební pedagogiky, samotným téměř pohádkovým prostředím a svou podstatou motorem didaktického vývoje.

Doba a postavy se mění: letní škola se přemístila do Liberce, i publikum se zčásti obměnilo, vůdčími osobnostmi se stali Jiří Holubec a Jan Prchal. Nejmladší vzpomínkou na Liberec je, kromě jiného (jako např. Gambrinus a Urquell) 2. věta z Beethovenova klavírního koncertu č. 4: z pedagogického hlediska nesmírně duchaplné koncepce promíchání klasických nástrojů s elektronickými klávesami, udávající zcela jistě akcenty pro hudební pedagogiku v evropském prostředí. V aranžmá Holubce a Prchala v podobě, která je pro žáky technicky zvládnutelná a která přesto (téměř) nic neztrácí na vkusu a duchu původních skladeb. Je to praktická hudební výchova par excellence, je to jasná odpověď na všude opakované a přítomné volání po umělecké a proveditelné klasické hudbě v celoevropském měřítku. Pod taktovkou Jiřího Holubce se přeměnila před tím spíše strohá tělocvična na koncertní sál. Ale abych byl upřímný: vystávají fantazie budoucích uměleckých kooperací... Pedagogická hodnota těchto hudebních úprav („Beethoven 4“ je jedním z mnoha rozdílných technických úrovní náročnosti) se ještě dnes zdá asi ještě necenitelná. Snad je zde naznačen highlight hudebně pedagogického vývoje, zlatý hřeb, který si umělecky jednoznačně a nekompromisně staví žáci objevující hudbu do popředí školní praxe.

Letní škola Liberec je představitelem nové dynamické éry. To, co platilo v případě Rychnova dříve jako budoucnost, je dnes již částečně minulostí. Vzdělávání nezůstává nikdy stát, právě tak, jak si generace průběžně podávají ruce, právě tak, jak se život sám již nikdy nezastaví.

A tak bych chtěl popřát nové letní škole fascinaci, energii, inovaci lidskost, kterými jsem byl tehdy v Rychnově tak nadšen: v nové róbě, s novými akcenty, které by měly zdaleka přesahovat hranice České republiky. A již velmi netrpělivě očekávám a těším se, až budu pročitat sborník příspěvků a vzpomínek účastníků a lektorů letošní letní školy, až si budu oživovat své vzpomínky, prožívat znovu myšlenková propojení a představovat si další perspektivy ...

Profesor Dr.Dr.Dr.Wolfgang Mastnak
Vysoká škola múzických umění, Mnichov
上海音乐学院 Shanghai Conservatory of Music
New York Academy of Sciences
European Academy of Sciences and Arts